ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՍՆԵՐՈՐԴ ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԶՄԻՒՌՆԻԱ ՇԱԲԱԹ 26 ՅՈՒՆԻՍ 1876 — ԹԻՒ 1043

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մինչդեռ մեր քաղաքական տեսութիւնն էր ...մք, թշնամութեան ձախորդ գործքերն ար-...ին սկսեալ են 'ի մէջ կայսերական զօրաց ... և Սերվիոյ զօրագնդաց, որք ժամանակէ ... հետէ կըպատրաստուէին 'ի պատերազմ կամ ... 'ի կատարել կորուստ իւրեանց։ ... Բարձրագոյն Դրան՝ որ 'ի վաղուց հետէ ... յանձնառութեան ժողովրդեան ծածուկ ... յայտնի կերպիւ 'ի գործ դրած զինուորա-...ն հանդերձանքն կըդիտէր, ամեն հարկաւոր ...ջոցներն արդ էն պատրաստեալ է Սերվիացւոց ... յանդուգն և անիրաւ յարձակման բուռն ...թեամբ յետս մղելու, և 'ի պահանջել ...րկին, 'ի յիշեալ երկիրն մտնելով գրաւելու ... զինուորական կերպիւ։ Եւ իրօք Սերվիոյ ... փոքրիկ իշխանութիւնն, որ դժբախտ մէկ միլիոն ...30600 բնակիչ ունի և աղքատ երկիր մի է, ...կրծիւ թէ 30—35 հազար զինուոր կրնայ հանել. ...նչդեռ Նոյա դէմ Բարձրագոյն Դուռն 100 հազարի չափ զօրք պատրաստ ունի այժմ, բայց ... պահեստի զինուորական զօրութեանց։

...Բուն երևոյթից, Եւրոպիոյ մեծ տէրութեանց ...ական և խաղաղասէր յորդորներն և անշա-...հէր խորհուրդներն ներգործութիւն չկրցան ընել ...Սերվիոյ խռովասէր ժողովրդեան և նորա ազ-...այլն ժողովոյն կրակոտ անդամոց վրայ. իսկ ...իշխանին համար՝ կըհաստատեն թէ բոլո-...րին դէմ է այս յանդուգն պատերազմին։

Թէև մեծ տէրութիւնք, բաց 'ի Ռուսիան, ...միաձայն կերևին, Եւրոպիոյ ընդհանուր խաղաղութիւնն հաստատուն պահելոյ համար, չէ-...ք հանդիսատես լինել այս ճակատամարտին ...զօրութեան Փարիզի 1856ին դաշնադրու-թեան, թէև Ռումանիան (որ Թուրքիոյ հար-կատու և նորա գերիշխանութեան հպատակեալ ...փոքրիկ իշխանութիւն մի է), մեծ տէրու-թեանց անշահասէր խրատաց խոհեմաբար ա-կանջ կախելով՝ չէզոք և փրկաւէտ ընթացքի մէջ կըգտնուի, այսու ամենայնիւ պարտիմք խոստովանիլ թէ քաղաքային կացութիւնն կատարելապէս ապահով չէ 'ի մասին ընդհանուր խաղաղութեան անխափան մնալուն. քանզի պատերազմին հրդեհն թէպէտև առայժմ ամփոփեալ է Թուրքիոյ սահմանաց մէջ և դրացի տէրութիւնք՝ այսինքն Աւստրիան և Ռուսիան, ամեն հարկաւոր եղեալ զգուշութիւնքն 'ի գործ դրեալ են, որպէսզի իրենց փոխադարձ իշխանութեանց ներքև գտնուած Սլավեան երկիրներուն մէջ խռովութիւն մի չծագի 'ի նպաստ Սերվիոյ, բայց և այնպէս փոքրիկ կայծ մի յանկարծակի բուռն հրդեհ բորբոքեալ, կարող է ընդհանուր պատերազմին ընդարձակել ահագին կերպիւ ու Եւրոպական ընդհանուր պատերազմ մի պատճառ լինել. 'ի մասին որոյ ինքզինքնիս խաբելն անօգուտ է։ Ստոյգ է թէ՝ մեծ տէրութեանց և ոչ միայն օգտին նպաստաւոր կրնայ լինել Եւրոպական պատերազմն. և այս պատճառաւ ընդհանուր դիւանագիտութիւնն (diplomatie) ամեն հնարաւոր ջանք 'ի գործ կըդնէ գլխաւոր վտանգաւոր կացութիւնն հեռացնելոյ և անհետ ընելոյ համար, սակայն իրաց ձախորդ պարագայքն և աղէտալի անակնկալ դէպքն երբեմն ապարդիւն կընեն տէրութեանց խաղաղասիրական լաւագոյն ջանքն իսկ։

Ի Կ. Պոլսոյ հասեալ վերջին լուրքն կըծանուցանեն թէ Սերվիացւոց զօրագնդերն օսմանեան երկիրը մտնելով յարձակեր են կայսերական զօրաբանակին վրայ, որով սաստիկ ճակատամարտ մի տեղի ունեցեր է։ Այս պատերազմին մէջ յորում կայսերական զօրքը հրամանատարութեամբ Օսման փաշային մեծ յաղթութիւն տարեր են, 3000ի չափ սերվիացիք սպանուեր են և մնացեալքն փախչելով վերադարձեր են իրենց երկիրը. ուր Օսման փաշան ևս մտեր է չարաչար հալածելով զթշնամին. Այժմ օսմանեան զօրքն Սերվիոյ մէջ զօրաւոր դիրք մի բռնած են. յորմէ հանելն շատ սուղի պիտի նստի Սերվիացւոց։

Դարձեալ կըլսեմք թէ՝ Նիսայի մօտ 5000ի չափ դառատաղցիք յարձակեր են օսմանեան զօրախմբի մը վրայ. որ քաջութեամբ մարտնչելով ցրուեր է զնոսա, զնի սպաննելոյ 400 հոգի։ Բարձրագոյն Դուռն հրաման ըրաւ 'ի Կ. Պոլիս գտնուող դառատաղցւոց, որ շուտով մեկնին 'ի յիշեալ մայրաքաղաքէն։

Կայսերական հրամանագրով հետևեալ փոփոխութիւնքն տեղի ունեցան.

Հռովմայ նախորդ դեսպան վսեմ. Ալէքսանդր Գարաթէօտորի էֆէնտին՝ արտաքին գործոց պաշտօնատան խորհրդական (միւսթէշար) անուանեցաւ, փոխանակ վսեմ. Տատեան Յարութիւն պէյին, որ Պետական խորհրդոյն (Շուրայի Տէվլէթ) անդամ կարգեցաւ։

Աթէնքի օսմանեան դեսպան վսեմ. Էսատ պէյն՝ Հռովմայ դեսպան անուանեցաւ։

Նոր բարեկարգութեանց գործադիր (ինճրաաթ) ժողովոյն անդամ վսեմ. Էմին փաշան՝ Հալէպի կուսակալ անուանեցաւ։

Հասարակաց կրթութեան պաշտօնատան խորհրդական վսեմ. Ալէքօ պէյն՝ Վիէննայի օսմանեան դեսպան կարգեցաւ, և այս առթիւ վեզիրութեան աստիճան և փաշայի տիտղոս ընկալաւ։

—Վաշինկթընի նախորդ օսմանեան դեսպան Պլաք պէյն՝ Բարձրագոյն Դրան տպագրական գրասենեկին տնօրէն անուանեցաւ, փոխանակ Համտի պէյին՝ որ հրաժարեցաւ։

—Կայսերական պալատին առաջին քարտուղար Սաատուլլահ պէյն, և մայր թագուհւոյն սեղանաւոր Խրիսթաքի էֆէնտի Զօղրաֆօս՝ Մէճիտիէ կարգին առաջին աստիճանի շքանշանօք պատուեցան 'ի վեհափառ Սուլթանէն։

—Կըլսուի թէ Հանքային Ընկերութիւն անուամբ՝ 100,000 լիրա դրամագլխով ընկերու-

---

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՅՈՐԴՈՐ

ԱՌ ԻՄ ՊԱՇՏՕՆԱԿԻՑ ԵՂԲԱՐՍ ԵՒ ԽԱԶԱԿԻՐ ՈՒԽՏԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ(1)

Յիսուսի խաչին ճառը ձեզ համար գրեցի և ձեզ կընուիրեմ, ով խաչին զինուորներ, Աւետարանի պաշտօնեաններ, կենաց բան քարոզողներ և Քրիստոսի հօտին հովիւներ. դուք նթէ սիրով կըդրուէք Յիսուսի խաչը և ախորժանօք կընթեռնուք իմ խաչին ճառը. ծնունդեմ, ...դունով հետ ինձ եկէք, երթանք երևնինք Սիոնի վերնատուն ուր Աւետարանին ուսուցիչ երկնից վարդապետն կըխոնարհի մինչև աշակերտաց ոտքը, կենդանի և գործնական օրինակ կու տայ մեզ և կասէ. «Օրինակ մի ետու ձեզ. զի և դուք նոյն առնիջիք»։

Ո՜հ, քանի՞ մեղապարտ եմք այս օրինակին առաջ երբ կըբարձրանամք, երբ փառասիրութեան ախտով կախտանամք. թողումք Յիսուսին չափ խոնարհիլ և ընկերին ոտքը լուանալ՝ մեք զմեր ընկեր կ'ոտնհարեմք և կըջանամք տիրելով ապականացանել Աւետարանի ազատ պաշտօնեաները։ Մտիկ արէք, ով դուք, սէր քարոզող վարդապետներ, սէրն զոհեր կու տայ է, երկնաւոր վարժապետ սիրոյ դասեր կու տացանէ. և քանի՞ հեռամով կըկրկնէ. «Այս է պատուէրն իմ զի սիրեսջիք զմիմեանս»։

Եւ մեզ մեզ, ուշադրութեան եղանք. հազար ութ հարիւր տարի է այս դասերն Աւետարանը մեզ կու տայ է, և մեք կըկարդամք ժողովուրդին. սակայն ոչ մեք սորվեցանք՝ ոչ ժողովուրդ հասկցաւ. սիրոյ դասը թողինք՝ յառելութիւն կըթեցինք զմեզ, սիրոյ կոչը տուինք՝ բանսարկուին նախանձ առինք, սէրը կորուսինք՝ և դրդուիչ թշնամութիւնը գտանք։ Այլ ես ի մէնջ ով կըհամարձակի սէր քարոզել ժողովուրդին. երբ սիրոյ ճառախօս վարդապետներս սիրել չգիտեմք, հետ միմեանց ատելութեամբ կըվարիմք. և ի՞նչ մնաց, որ խաչն ու Աւետարանը մեր դրկէն թողումք, և սուր առնելով՝ միմեանց կողը մխեմք։

Միտ դրէք, Յիսուս խաղաղութիւն կուտայ, որ արդէն երանի տուած էր խաղաղարար որդիներուն. մենք ևս եկեղեցւոյ բեմէն, պատարագի սեղանէն այդ խաղաղութիւնն յաճախ կու տամք ժողովուրդին՝ աջով և խաչով տեառնադրելով հանդերձ։ Այլ ի՞նչ է արդ, որ մեր խաղաղութեան ողջոյն՝ խռովութիւն կըդառնայ։ Դորա պատճառն ո՞վ չգիտեր. զի խաղաղութեան պաշտօնեաներն իրարու դէմ խռոված են. միթէ կարելի՞ է, որ խռովեալ որդիները՝ խռովելոց խաղաղարար լինին։ Եւ մեք ինչո՞ւ համար կըխռովիմք, այդ ևս ինքնին յայտնի է. կըխռովիմք փառասիրութեան համար, պաշտօնասիրութեան համար. կըխռովիմք Մովսէսի աթոռ նստելու և նախաթոռ լինելու համար, կըխռովիմք Քրիստոսի ազատ եկեղեցին տիրապետելու համար. Աւետարանի և եկեղեցւոյ խորհուրդն ոգին չճանչնալով՝ այնպէս կըկարծեմք, որ մեք ևս այս աշխարհիս թագն ու գաւազան ունիմք. պաշտօն և պաշտիլ կըպահանջեմք, չյիշելով մեր հեզ վարդապետին խօսքը. «Որդի մարդոյ եկն ոչ պաշտօն առնուլ. այլ պաշտել և տալ զանձն փոխանակ բազմաց»։

Երանի՜ թէ մեք միայն զմեզ խռովէինք և ժողովուրդն անխռով մնար. ոչ՝ մեք կըխռովիմք և շատ անգամ ես անարգ միջոցներն ի գործ դնելով կըխռովեցուցանեմք. և մերթ ևս, քանի՞ ամօթ մեզ, երբ ժողովուրդը՝ խաղաղարար կըլլինի մեր մէջ, Աւետարանը մեր ձեռքէն առնելով՝ մեր պաշտօնն ի դերև կըհանէ։

Հապա, պաշտօնակից եղբարք իմ, սիրենք, որ խաղաղ մնամք. առնումք մեք նախ Քրիստոսի սէրն ու խաղաղութիւնն, և ապա ժողովուրդին տամք։

Այսոնի վերնատունէն իջնամք Գեթսեմանի ձորը. տեսէք Աստուածորդւոյն տագնապին ժամ. տեսէք թէ ի՞նչպէս քրտան խայրին կա-

---

(1) Մեք կարծեմք թէ՝ ամենա. Խրիմեան Հայրիկին այս յորդորն և խաչին ճառն, բառորոմ յանկարծեալ ...ազգային կըլերին՝ որ քաջ խմանոյ գրաբար լեզուն, ...պիտի էր սորբ գրաբար լեզուաւ չարադրեալ լինէր. ...որովհետև արդարանալոյ արքազան հեղինակին 'ի Հրա. Խրա-...կի Արարատեան գրեալ զանազան ընդդէմ անհասան ...քննադատութեան գրաբար լեզուն մեռեալ համարելոյ, ...որ կամին զի հին և կանոնաւոր լեզուն մեր՝ առաւել ...մի և իշխեսցէ բիրտ աշխարհիկն։

թիւն մի կազմուեր է 'ի Կ. Պօլիս, որոյ նպատակն պիտի լինի արգելնաւորել Թուրքիոյ զանազան հանքերը ։

—Կըհաւաստեն թէ օգոստափառ Սուլթանն՝ իւր անձնական գանձէն 10,000 ղուրուշ ամսական թոշակ որոշեր է 'ի նպաստ այրի տիկնոջ հանգուցեալ Հիւսէյին Աւնի փաշային ։

Եգիպտոսի գանձային վիճակն ։

Գաղղիարէն ԼԸ ՍՈՒԱՐ օրագրոյն մէջ հետևեալը կընթեռնումք ․

Կրնամք հաստատել թէ զկնի շատ կամ քիչ չահախնդիր այնչափ վիճաբանութեանց 'ի վերայ գանձային կացութեան Եգիպտոսի, իրաց վիճակը կատարելապէս լուսաւորեցաւ ։

Բովանդակ պարտքը՝ բարեկարգեալ, կըհասնի 'ի գումար 91 միլիոն լիռա սթէրլինաց, որոյ տարեկան տոկոսն կըպահանջէ Լ. Ս. 6,443,000

նաւավարութեան պիտոյքն, ինչպէս որ հաշուեցան 'ի միասը Թէվ անգղիացւէն՝ կըպահանջեն · · · 3,951,697

Ընդամենայն Լ. Ս. 10,394,697

Բովանդակ եկամուտքն՝ Տայիրային տուրքն ալ 'ի միասին հաշուելով, կըհասնին 10,780,387 լիռա սթէրլինաց. որով կըտեսնուի թէ՝ պարտուց տոկոսն ապահովուելէ ետև, եգիպտական պիւտճէն եկամտից աւելորդ մի պիտի ունենայ, բաղկացեալ 'ի Լ. սթէրլինաց 585,690, առանց հաշուելոյ զտարեկան աճումներն, որք կըդուշակուին 'ի զարգացեալ վիճակէն երկրին ։

Նրաց այս կացութիւնը կրնայ վերահաստատել զվստահութիւնն և բարձրացնել զգինս եգիպտական արժէթղթոց ։

Եգիպտոսի այժմեան եկամուտքն բաւական են առատապէս ապահովցնելու զվճարումն պարտուց իւրոց. սակայն հարկ կըհամարիմք յաւելցնել թէ այս եկամուտքն ընդունակ են արագ և շարունակ աճման, գլխաւորապէս 'ի վերայ կալուածական տրոց, համեմատաբար աճման մշակեալ վայրացն, և 'ի վերայ եկամտից երկաթուղեաց և մաքսից ։ Եւրոպական հսկող արձանագրի մը (controle) հաստատութիւնը՝ խստիւ 'ի գործ դրուելով կապահովցնէ զբարեկարգործածութիւնն այս եկամտից, և ամեն կերպիւ նպաստամատոյց պիտի լինի Եգիպտոսի անտեսական զարգացմանը, տիրելապէս 'ինմա զկարգ և զկանոն, որք գանձային յաջողութեան հարկաւոր երկու տարերք են ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ցազգային լրագրաց Կ. Պօլսոյ կիմանամք թէ նոյն մայրաքաղաքին ազգային երեսփոխանական ժողովոյն ընտրութեամբն՝ Քաղաքական նոր ժողով մի կազմեցաւ, բաղկացեալ 'ի 14 անդամոց որք հետևեալ մեծարգոյ անձինքն են ։

Սահակ Ապրօ էֆ. Զմիւռնացի՝ Ա. ատենապետ
Ճահպաղեան Կարապետ էֆ. Բ. ատենապետ
Նուրեան Յովհաննէս » Ա. ատենադպիր
Պօյաճեան Յովհաննէս » Բ. ատենադպիր
Նորատունկեան Յակոբ »
Մարկոսեան Գրիգոր » Զմիւռնացի
Կիւլպէնկեան Սերովբէ »
Եսայեան Յովհաննէս »
Մագսուտեան Սեպուհ »
Սագաեան Աղէքսան »
Աղնաւորեան Յովհաննէս »
Քաղաղեան Յակոբ »
Ֆրէնկեան Յակոբ »
Կրճիկեան Անդրանիկ—Պէյ ։

—Կըլսեմք թէ՝ կեդրոնական ազգային ընդհանուր ժողովոյն որոշմամբն՝ վերջապէս վախճան տրուեցաւ Աղթամարայ կաթողիկոսական կնճռալից ցաւալի խնդրոյն. այսինքն զկնի գրեթէ տասնամեայ երկարաձգութեանց, հարցաքննութեանց և վիճաբանութեանց, ամենապատիւ տէր Խաչատուր արքեպիսկոպոսն անմեղ հրատարակեցաւ և վերահաստատեցաւ յաթոռն Աղթամարայ վիճակին իբրև կաթողիկոս ։

—Դարձեալ կիմանամք թէ Կ. Պօլսոյ Բէրայի թաղին Հայ բնակչաց կողմանէ երեսփոխան ընտրուելու պատիւն ունեցեր են մեծաշուք տեարք Զայեան Լլիաս, Մարկոսեան Գրիգոր, և Նուրատունկեան Յարութիւն էֆէնտիներն, և այս ընտրութիւնն վաւերացեր է 'ի կեդրոնական ազգային ժողովոյ ։

—Զիլինկիրեան Յակոբսն՝ որ երբեմն վարդապետ էր, և Զմիւռնոյ մէջ առաջնորդական փոխանորդի պաշտօն վարելուն համար ծանօթ է մեր քաղաքակից ազգայնոց, խնդրամատոյց եղեր է Ս. Պատրիարք Հօր՝ որ թոյլ տրուի իրեն Կ. Պօլսոյ ազգային հիւանդանոցէն (ուր արգիլեալ է իւր՝ աղօրէն և սրբապիղծ ընթացիցը համար) ելլել ու 'ի հայրենիս իւր 'ի Կէլիպօլու երթալ և անդ մնալ իբրև սոսկ աշխարհական ոք ։ Զիլինկիրեանին այս խնդիրն, որ չէր կրնար մերժուիլ, ընդունուեր է. բայց այնու պայմանաւ որ յետ այսորիկ դարձեալ 'ի կերպարան եկեղեցականի չմտնելու է և մինչև կերպիւ քա-

հանդիսագործութիւն պիտի չըլնէ ։ Եւ այս բանին համար Բ. Դրան միջոցաւ, հաստատ երաշխաւորութիւն մի տալ պիտի պարտաւորի ։

—ՓՈՒՆՋ լրագրոյն ամսոյս 12 թուոյն մէջ հետևեալն կընթեռնումք ․

«Սահմանադրութեան գործադիր յանձնաժողովն՝ ըստ յանձնարարութեան ազգային վարչութեան՝ քննութեան ենթարկելով Իզմիրի գաւառական ժողովոյ ընտրութիւնն ապօրինաւոր յուցնելու համար նշանակեալ կէտերը, զամենքն ալ միաւմի մերժեր և տեղեկագրեր է Պատրիարքարանի ։

«Հետևաբար, կըյուսամք թէ քիչ օրէն լրեալ ժողովոյն վաւերացման պաշտօնագիրն կըղրկուի Իզմիր, որով միայն հնար է ձեռնարկել առաջնորդական եայլ կարևոր ընտրութեանց»։

Կ. Պօլսոյ ՀԱՅՐԵՆԻՔ լրագրոյն Յունիսի 15 թիւէն կըտեղեկանամք թէ վսեմա. Երամեան Աբրահամ փաշան՝ հանդերձ իւր ընտանեօք և ընկերութեամբ իւր հօրեղբօրն վսե. Կարապետ Պէյին, նմանապէս վսե. տեարք Օտեան Գրիգոր և Համամճեան Սարգիս էֆէնտիներն, յանցեալ շաբաթու գաղղիական շոգենաւով մեկներ են 'ի Մարսիլիա և անտի 'ի Փարիզ երթալու ։

Յիշեալ լրագիրն այսպէս կըյաւելու ։

«Կըսուի թէ Օտեան էֆէնտին Ռուսիոյ կայսեր քով մասնաւոր պաշտօն մը կատարելու համար գացած է 'ի Փարիզ"։

Իսկ ԼՐԱԳԻՐ թերթն՝ իւր թուոյն մէջ որ 'ի 17 ամսոյս, հետևեալ մեկնութիւնը կուտայ նորին վսեմութեան այս ճանապարհորդութեանց վրայօք, որ դարձեալ յոյժ կարևոր և յոյժ պատուաւոր յանձնարարութիւն մըն է ։

«Վսե. Օտեան էֆէնտիի այս անդամնւրոպա ըրած ուղևորութեան պատճառը սա՛ լինել կըհաւաստեն մեզ՝ թէ նախորդ կայսեր մահուամբը մնացած դոհարեղէններն ու անդամանդները՝ որոց ամենքը երկու միլիոն ոսկիէն աւելի արժէք մ'ունին կըսուի, և որոնք գանձուն սեպհականութիւնն ըլլալ հրամայուած են, նորին վսեմութեանը յանձնուեր են 'ի հաշիւ գանձուն տանիլ զանոնք Եւրոպայի հրապարակաց վրայ վաճառելու"։

Ամսոյս 12լին ընկալաք 'ի Կ. Պօլսոյ ըհետևեալ՝

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ

Վանայ դերա. Առաջնորդ արժա. տէր Թադէոս վարդապետի 1875 Օգոստոս 31 ամսաթիւ մէկ տեղեկագիրը կըծանուցանէր, թէ Վանայ

ղօթէ, ամենայօժար ոգւով կընդունի մահուան դառնալի բաժակն, և կըխմէ զայն մեղապարտ մարդոյն փրկութեան համար ։ Եւ մեք, որ Յիսուսի հետևող խաչակիրներ եմք՝ արդեօք այս բաժակէն մեզ բաժին չկա՞յ ։ Այո՛, ամեն խաչակիր պաշտօնեայն՝ իւր բաժին ունի. մեք ևս դէթ մի մի կաթիլ խմեմք մեր ժողովուրդին փրկութեան համար ։

Ելէք աստի, երթանք հետ Քրիստոսին դատաւորաց ատեանը, տեսէք քանի հեղ է մեր վարդապետ. դատաւորներ կորսան, կայծակներ կըթափեն. Նա անխռով կեցած է. վասնզի ամենուն միշտ անխռով է. ժպիրհ ծառայն ապտակ մի կըհանէ ահաւոր և լոյս երեսին՝ ընդ որ Մովսէս ծառայն միայն քարի ծերպէն կըդիտէր։ Հեզութիւն չիցանոյր, այլ մեղմով կըպատասխանէ, եթէ չար ինչ խօսեցայ՝ վկայէ վասն չարին. իսկ թէ բարի՝ ընդէ՞ր հարկանես զիս ։ Իսկ մեք ոչ եթէ ապտակ, այլ միայն մի սոսկ բան լսելով անհնարին կըցասնումք և կըզայրանամք. և մերթ ևս պատուախնդիր լինելով մեր ոտնը կըվարեմք յատենէ յատեան, որոյ օրինագիրն Աւետարան չէ ։

Ո՛վ խաչակիր զինուորք, առէք իւրաքանչիւր ձեր խաչերը հետ Քրիստոսին երթանք ի Գողգոթա ։ Ո՛հ, մեր խաչերը շատ թեթև է և մեք յետս կըկասիմք. Յիսուս գնաց հասաւ Բեթելայ սարին գլուխ և մեք կէս ճամբուն վրայ մնացինք ։ Սիմոն Կիւրենացւոյն պէս միայն պահ մի կրեցինք խաչը մեր ուխտին օրը. և դարձեալ զամէն խաչերը դրինք Յիսուսին յուս և մեք յետս դարձանք գնացինք աշխարհին մաճ բռնել. թողինք միանգամայն հետ խաչին՝ նաև կենաց բան և Աւետարանը ։

Առէք ձեր խաչեր, մի փախչիք, առէք, ո՛վ խաչաբարձ ուխտ, եթէ կըպարծիմք որ մեք Քրիստոսի զինուորեալ եկեղեցւոյն յառաջամարտ ու նահատակ զինուորներն եմք. առէք բարձրացուցէք խաչին դրօշ՝ երթամք ժողովուրդին յառաջ ։ Ես գիտեմ տրտունջ ունիք և յառաջ կըբերէք Պօղոսին բան. «Ո՞ ոք զինուորիցի իւրով թոշակաւ"։ Այլ մեր զօրագլուխ Յիսուսը զինուորեցաւ. իւր թոշակը՝ միայն Աւետարանն էր և Տիբերական ծովուն ձրկնորս ձկներն ։ Պօղոսն ևս նոյն օրինակ զինուորեցաւ. Նա արուեստիւ վրանակար էր, և պարծենալով կասէր, ես ձեռարուեստովս պաշտեցի իմ առաքելակից ընկերներս ։ Թէ ամօթ է վրան կարել ուրեմն թուղթ գրենք, դիրք չինենք, ուսման պարապինք և մեր թոշակով զինուորիմք ։

Յիսուս խաչով ելաւ Գողգոթային գլուխ. մեք առանց խաչի ու վշտի երթամք ինչպէս դասալիք աշակերտներն, երթանք գոնէ միայն ունքով հանդիսատես լինիմք. զի մեր փրկութեան զղջումն է հոն։ Տեսէք որչափ անմռունչ է, ինչպէս որոջն իւր կտրչին առաջ. իւր փրկող բազուկները՝ փայտին վերայ ինքնայօժար կըտարածէ, և կասէ, բարձրացուցէք զիս, որ զաշխարհ բովանդակ առ իս ձգեմ։

Այսպէս ահա ի մարդ կերպարանեալ Սէրն Աստուծոյ՝ իւր անհուն և մեծ սիրով զանձն իւր հաւատացեալ բարեկամներուն վերայ կըդնէ, և կըմեռնի խաչին վերայ և ի մեզ մնալոյ՝ կեանք կուտայ ։

Յիսուս իւր խաչով և սիրով հեռացեալ մարդիկներն առ ինքն կըժողովէ և մեք առանց սիրոյ և խաչի կըցրուեմք զայն. և մեզ համար խօսեցաւ նա կանխաւ, թէ «Որ ոչ ժողովէ ընդ իս՝ ցրուէ"։ Ո՛վ կարող է առանց խաչի և սիրոյ Յիսուսի հետ ժողովել. զի նորա ժողովելու հնարքն խաչն էր միայն, ինչպէս սաստ և վկայից իւր Մկրտիչն ։

Արդ եթէ այնպէս կըհաւատամք ինչպէս կըբարձրախօսէ Պօղոսն, թէ Խաչին ճառը՝ կորուսեալ անհաւատից համար յիմարութիւն է. այլ մեզ համար, որ հաւատով փրկուած եմք՝ Աստուծոյ զօրութիւնն է ։

Զօրանամք ուրեմն խաչի ճառի զօրութեամբ և զօրացուցանեմք տկարամիտներն, որոց դէմ այժմ ի կռիւ ելած են աշխարհ, մամոնայն և նիւթապաշտ փիլիսոփայութիւն ։ Մեք Պօղոսին պէս մեր խաչով պարծինք, որով աշխարհ մեզ համար ի խաչ ելած է և մեք աշխարհին, և երանի՜ թէ միրապէս այսպէս լինէր և կարենայիք պարծել։

Խաչակրաց խմբէն բանիս թելը առ ձեզ կըդարձնեմ և կ'աւարտեմ յօդուածս, ո՛վ հաւատացեալ ժողովուրդ, դուք որ խաչին կըհաւատայք և աշխարհի խաչակրութեան մէջ կըպատւելիք, այնպէս մի կարծէք թէ խաչին պար-

խօշապ Նահանգի բնակիչներէն Մարտիրոսեան Աւետիս անուն անձը՝ որ ասկից 15 տարւոյ չափ յառաջ իւր հայրենիքը ամուսնացած, միայն երեք ամիս իւր կնոջը հետ անցունելէն յետոյ՝ զանի թողած և մեկնած էր դաւառէն, մինչև հիմա հոն չդառնալէն զատ՝ իւր մանկամարդ կինը երեսի վրայ թողեր և իրեն նկատմամբ բնաւ տեղեկութիւն մը չհաղորդեր՝ ո՛չ իւր կողակցին և ո՛չ այլում։

Արժ. վարդապետը դայս կըծանուցանէ, որպէսզի պէտք եղած անօրէնութիւնն ըլլայ յայսմ մասին։ Արդ Կ. Պոլսոյ Կեդրոնական վարչութեան կրօնական ժողովոյն որոշմանն համաձայն ներկայ պաշտօնական ծանուցումս կըհրատարակուի Ազգային բովանդակ լրագրաց մէջ, որպէսզի ով որ կըճանչէ յիշեալ Խօշապցի Մարտիրոսեան Աւետիսը, և գիտէ՝ թէ ուր է նա, և ինչ կընէ կամ թէ մեռած է թէ կենդանի, անմիջապէս ազգային Պատրիարքարանիս իմաց տայ 'ի գիտութիւն և 'ի պատշաճ անօրէնութիւն։

Կ. Պոլիս, Պատրիարքարան Հայոց,

17 Մայիս 1876 ՏԵՂԻ ԿՆՔՈՑ

Հաճութեամբ սրտի կըլսեմք թէ Աֆիօն Գառահիսարի Շիշմանեան գիշերօթիկ վարժարանն կըյառաջադիմէ և կըզարգանայ միշտ 'ի մեծ օգուտ ազգային մանկանց։ Ուստի յուսամք թէ յիշեալ քաղաքին ողջամիտ և ուսումնասէր հասարակութիւնն պիտի չզլանայ 'ի նոյն պատուական հաստատութենէ զհամակրական սէրն և զձեռնտուութիւն իւր, որոյ լիովին արժանի է։

—Ի գլխաւոր միաբանից սուրբ Երուսաղէմայ վանուց՝ արժ. տէր Մելքիսեդեկ ուսումնական վարդապետն 'ի Զմիւռնիա գտանի անցեալ շաբաթէ 'ի վեր 'ի յիշեալ Ս. քաղաքէն գալով։

—Երբեմն վարդապետ և այժմ կարգաղուրկ Մինեաց Յակոբն՝ որոյ համար՝ (ինչպէս մեր նախընթաց թուով ծանուցինք), Կալկաթայի մեր թղթակիցն գրեալ էր թէ մեկնած է 'ի յիշեալ մայրաքաղաքէն՝ բայց ուր երթալն յայտնի չէ, կիմանամք այժմ թէ յԵգիպտոս գտանի չքաւոր վիճակի մէջ, ուսկից անյապաղ 'ի քաղաքս պիտի գայ եղեր։

Կըգրեն մեզ 'ի Բեդերսպուրկէ, թէ առաջիկայ Սեպտեմբերին պիտի բացուի նոյն մայրաքաղաքին մէջ Լուսանաց վանուց մօտ աղջկանց դպրոց մի, հիմնադրեալ ազգասիրական շնորհիւ մեծա. պարոն Յովհաննէս Ս. Յովհաննեանց (Անանօֆ) մեծահարուստ հայկազուն վաճառականին Մոսկուայի, որ յիշեալ դպրոցին տարեկան ծախուցն համար իւր սովորական առատասրտութեամբն, 3000 ռուբլի, այսինքն 12,000 ֆրանք որոշեր է․ զորս ամ ըստ ամէ պիտի վճարէ մարդասիրաբար։

Ազգային պայծառ վսեմ բարերարութիւն մի, որ մեծա. Յովհաննէս Ս. Յովհաննեանց պարոնին առատադութ վեհ զգացմանց պայծառ ապացոյցն կըհամարուի, անշուշտ կարօտ չէ ամենևին տկար գովեստին Արշալուսոյ, որ զազգասիրական երախտիս նորա վայելած է և կվայելէ։

Յանցեալում Թիֆլիզի ՄՇԱԿ լրագրոյն մէջ անվայել և անտեղի նամակ մի հրատարակեալ էր ընդդէմ Բագուի ազգային վաճառականաց, որք ըստ մեծի մասին պատուաւոր, ուսումնասէր և մարդասէր անձինք են․ որոց ազգասիրական ազնիւ զգացմանց շքեղ ապացոյց մի կըհամարի Մարդասիրական Ընկերութիւնն՝ հիմնեալ 'ի Հայ վաճառականաց նոյն քաղաքին 'ի 1864 ամէ հետէ և նախանձելի հանդիսացեալ իւր բարեգործական յարատև արդեամբքն։

Արդ 'ի հերքումն վերոյիշեալ անտեղի նամակին, դարձեալ ՄՇԱԿին թիւ 18 թերթին մէջ զհետևեալ պատասխանն կընթեռնումք, գրեալ 'ի վաճառականէ միոջէ Բագուի։

«ՄՇԱԿի թիւ 13 Բագուից գրած վաճառական դասի վերաբերութեամբ լուրը շատերիս զարմացրեց։ Պարոն լուր հաղորդողը երևի մի մասնաւոր երևոյթ ընդհանուրին է վերաբերել։ Ինչի՞ մոռանումէ պարոնը Բագուի մէջ վաճառական դասի ամեն մի բարեգործական նպատակի համար արած գործերը։ Թողնելով հինը, դեռ յիշեցնենք թղթակցին նոր փաստեր։ Արդեօք այն տասն անձներից լինի վաճառական դասից չէ՞ն, որոնց 1875 թ. Դեկտեմբեր ամսում տեղիս Մարդասիրական Ընկերութեան խորհրդի անդամները դիմեցին, առաջարկելով նրանց ընդունել ընկերութեան անփոփոխ անդամութեան պաշտօնը, որի համար անդամակցողը պէտք է վճարէ 100 րուբլ։ Արդեօք չգիտէ՞ թղթակիցը որ այն տաս անձինքներից սիրով և յօժարութեամբ ընդունեցին այդ առաջարկութիւնը ինն հոգի և միայն մինը չընդունեց, որ վաճառական չէր։ Միթէ թղթակիցը չգիտէ՞ թէ Մարդասիրական Ընկերութեան անդամները՝ որք Բագու քաղաքումն են, մեծ մասամբ վաճառականներն են, միթէ չէ՞ կարդում ամեն տարի դրանց անունները։ Միթէ չէ՞ կարդում դա և աղքատաց «Բարեգործական Ընկերութեան» տպված ընդարձակ հաշիւը, որի անդամների մեծ մասը նոյնպէս վաճառական մարդիկ են, որք երբէք չեն խնայել իրանց կարողութեան չափ դումարներ ստորագրել ընկերութեան մատեանում։ Բագուի ո՞ր վաճառականն է մերժել ամեն մի ազգօգուտ նպատակի համար կարողութեան չափ օգնելու․․․ ո՞ր վաճառականը մերժել է եկեղեցու, ուսումնարանի համար նուիրատուութիւն անելու, կամ թէ Բագուի բնակիչներին, թէ Ռուսաստանի այլ տեղերից, օրինակ Շամախուց, թէ Պարսկաստանից և Թիւրքիայից եկած Հայ աղքատներին օգնելու․․․։ Թող թղթակիցը նայէ զանազան նոր հայերէն գրքերի և լրագիրների Բագուի բաժանորդների ցուցակները, և կըտեսնէ որ բաժանորդներից մեծ մասը վաճառականներն են։ Այդ տեսակ լուրեր հաղորդելը անտեղի է, որովհետև չէ կարելի ընդհանուրին վերաբերել մի մասնաւոր երևոյթ։ «Վաճառականներից մինը"։

—Աստրախանի Հայոց մէջ յընթացս անցեալ 1875 ամին 27 ամուսնութեանց պսակք եղեալ են։ Միևնոյն տարւոյն մէջ 146 հոգիք ծնեալ են․ (յորոց 85ը արու և 61ը էգ)․ և մեռեալ են 143 անձինք․ (յորոց 73ը արու և 70ը էգ)։

Մեղու Հայաստանի լրագիրն, յորմէ կըքաղեմք այս տեղեկութիւնքն, չծանուցաներ թէ Աստրախանի Հայ բնակչաց թիւն որքան է։ Սակայն մեք կարծեմք թէ 6000ի չափ պիտի լինի։

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

Մի քանի անգամ առիթ ունեցաք ասելոյ թէ Արշալոյս Արարատեան՝ գրեթէ ընդամենայն հայաբնակ աշխարհս երթալով քիչ կամ շատ օրինակօք, միջնորդ միաւորութեան և հաղորդակցութեան կըհամարուի վասն բոլոր ազգայնոց մերոց՝ բնակելոց 'ի զանազան հեռաւոր և 'ի մերձաւոր երկիրս։ Եւ իրօք յիշեալ լրագիրն՝ իւր կարողութեան չափովն 'ի սկզբանէ անտի կաշխատի ազգասիրական յարաբերութիւն մի հաստատել իրարմէ յոյժ հեռաբնակ Հայոց մէջ նոցա մէկ մասին կացութիւնն միւս մասին հաղորդելով, և եթէ կարելի է, միմեանց ուրախակից և վշտակից ընելով։

Վերը ըսինք թէ Արշալոյս գրեթէ ընդամենայն հայաբնակ աշխարհս կերթայ, արդ 'ի հաստատութիւն մեր ասածին, արժան կըհամարիմք յառաջ բերել աստանօր զանուանս նոյն հայաբնակ աշխարհաց և քաղաքաց, ուր գրեթէ ամենուն հետ թղթակցութիւն ևս ունի Արշալուսոյ խմբագրութիւնն։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Կալկաթա, Դաքա, Մատրաս, Ռանգուն, Մանթլէյ, Պադավիա, Սամարանկ, Սուրապայա, Գրիս (Crisse), Սինկափոր։

ԱՒՍՏՐԻԱ Վիէննա, Տամոշվար, Սեվվիղ.

ԻՏԱԼԻԱ Վենետիկ։

ԱՆԳՂԻԱ Լոնտոն, Մանչէսթէր։

ԳԱՂՂԻԱ Փարիզ։

ԶՎԻՑԵՐ Զուրիք, Պազէլ։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Բեդերսպուրկ, Մոսկուա, Թիֆլիզ, Ս. Էջմիածին, Շուշի, Բագու, Աստրախան, Նորնախիջևան, Թէոդոսիա, Սիմֆերօբօլ ևայլն։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ Թէհրան, Նորջուղա։

ԹՈՒՐՔԻԱՍՏԱՆ

Կ. Պոլիս, Դրապիզոն, Տարտանէլ, Հալէպ, Այնթապ, Ատանա, Պաղտատ, Պէրութ, Յոպպէ, Երուսաղէմ, Այտըն, Նազիլլի, Պայընտր, Քըրքաղաճ, Իզմիր, Մանիսա, ևայլն։

ԵԳԻՊՏՈՍ Աղէքսանդրիա, Գահիրէ։

ՅԻՍՈՒՍԻ ՎԵՐՋԻՆ ՇԱԲԱԹՆ
ԽԱՉԻ ՃԱՌ

Կ. Պօլսոյ աշխարհաբար լեզուաւ շարադրեալ վեշտասանածալ 'ի 140 երեսաց բաղկացեալ հոգեշահ մատենիկ մի է, մասնաւորապէս յատկացեալ 'ի զարգացումն առաքինական վարուց եւ բարուց ազգային եկեղեցականաց։ Ամենապատիւ Խրիմեան Հայրիկն՝ սրբազան հեղինակն երկասիրութեանս, նուիրէ զայն իւր պաշտօնակից եղբարցն՝ հանդերձ յորդորական սիրալիր յառաջաբանութեամբ․ զոր ընթերցողք մեր հրատարակեալ պիտի տեսնեն ներկայ թուոյս Բանասիրականին մէջ։ Երկրորդ տպագրութեամբ 'ի լոյս ընծայեալ, ծախիւք Կիւմիւշկերտանեան մեծա. Ռուբէն էֆէնտիի, 'ի Կ. Պօլիս 1876։

ՀՈՒՓՍԻՄԷ
ԿԱՄ ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Պատմական գեղեցիկ բանաստեղծութիւն մի է 'ի ձև թատերգութեան, բաժանեալ յերիս տեսարանս, և յօրինեալ յարժանապատիւ ծերունի Գաբրիէլ Պատկանեանէ։

Տպեալ 'ի Ռոստով քաղաքի (Տոն գետոյն վերայ) 'ի ներկայ 1876 ամին։

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ
ՄԱՍՆ Ա.

Ամուսնացեալ առն եւ կնոջ բնական եւ բժշկական պատմութիւնը՝ իր խիստ հետաքրքրական մանրամասն տեղեկութեամբքը։

– Նոր վարդապետութիւն մարդկային ծննդեան, ամլութիւն, անկարողութիւն, կազմական անկատարելութիւնք, զանոնք բժշկելու միջոցք եւ պայմանք։

ՄԱՍՆ Բ.
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Յղի կնոջ և նորածին մանկան։
Ի Կոստանդնուպօլիս 1875

Այս օգտակար գիրքը՝ որ յութածալ 488 երեսաց բաղկացեալ է, գաղղիացի Ա. Տըպէյ գիտնական առողջաբանին աշխատասիրութիւնն է․ զոր յարգոյ պարոն Գ. Ներշապուհ գրագէտը թարգմանեալ է 'ի հայերէն աշխարհիկ բարբառ Կ. Պօլսոյ․ ուր ամէն Հայ գրավաճառաց քով կըգտնուի եւ կըծախուի 'ի գին մէկ արծաթ Մէճիտի։

—տիքը՝ միայն կղերական դասուն բեռն է, և ժողովուրդն ազատ է։ Ո՛չ, ո՛չ, խաչն՝ Քրիստոնեայ անուն կրողաց ու գլխաւորաց առհասարակ անխուսափելի և նուիրական պարտիքն է։ Դուք և ձեր խաչերն ունիք, զոր աշխարհիս բնութիւնն միշտ կըպատրաստէ ձեզ համար․ և դուք կարող չէք ձեր թիկանց վերայէն խաչին բեռն թօթափել․ զի Քրիստոս ասաց․ «Յաշխարհի աստ նեղութիւն ունիցիք"։ Թէպէտ աշխարհիս քաղաքակրթութիւն զօրհանապազ կըջանայ և կըճգնի խաչն բառնալ ձեր թիկունքէն, որուն տակ կըհեծէք աղիողորմ։

Սակայն ո՛վ կըհաւատայ, որ վերցուին բռնութիւններ և խաչն աշխարհէս բարձուի, ժողովուրդն ազատ ու երջանիկ ապրի, հաւասարութիւն տիրէ, աղքատին խրճիթն՝ հարուստին ապարանից բարձրութեան հետ հաւասարի, փոքրի աղքատ Ղազարոս՝ բեհեզու ծիրանի հագողի և մեծատան հետ սեղանակից նստի։

Չեմք ժխտեր սակայն եթէ ճշմարիտ քաղաքակրթութիւնն Աւետարանի ընկերսիրութեան սկզբանց վերայ յառաջ կըվարէ իւր մեծամեծ ձեռնարկութիւնները, ժողովուրդին խաչն միայն կըթեթևնայ, բայց ոչ իսպառ կըբարձուի։

Առէք ուրեմն, ո՛վ ժողովուրդ Հայոց, առէք ձեր խաչեր, կարդացէք խաչին ճառը, սիրով ու հաւատով տարէք ձեր ծանրակիր խաչեր, խաչով ելէք Գողգոթային գլուխ, խաչով մտէք ի գերեզման, խաչով ելէք յերկինս առ Յիսուս որ կըկոչէ առ ինքն իւր ամէն կորիճ խաչակիրները․ «Եկա՛յք առ իս ամենայն աշխատեալք և բեռնաւորք, և ես հանգուցից զձեզ"։

ԵՐԳԱԳԻՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ
ԿԱՄ
ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

Ցոյթածով 128 երեսաց բաղկացեալ կրթական և խրատական Հայոց պատմութիւն մի է․ զոր արժանա. Գաբրիէլ Պատկանեան ծերունին աշխատասիրեալ է տաղաչափութեամբ 'ի լոյս աշխարհի և նուիրեալ մեծարգոյ աղա Ստեփաննոսի Նազարեան Քոճամալեանց առաջնակարգ վաճառականի Նորնախիջևանոյ ։

Ի լոյս ընծայեալ 'ի Ռոստով քաղաքի (որ 'ի վերայ Դոն գետոյն), 'ի տպարանի Յովհաննու տէր Աբրահամեան, 'ի ներկայ 1876 ամին ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զմիւռնիա, 26 Յունիս ։

Մէկ մասն օսմանեան նաւատորմղին' որ անգղիացի վսեմ. Հօպարթ փաշային հրամանատարութեան ներքև գտուած է, երկուշաբթի օրէն'ի վեր 'ի նաւահանգիստ մեր գտանի Ցոլատանելէն գալով։ Այս նաւատորմիղս բաղկացեալ է 'ի 6 նաւուց, որք են, Ազիզիէ կոչուած զրահաւոր ֆրէկաթը' որոյ 'ի վերայ ծովակալ Հօպարթ փաշային դրօշակը կը ծածանի, Օրխանիէ զրահաւոր ֆրէկաթը, Ֆէթհի–Պիւլէնտ, Ասարի–Շէվքէթ և Նէճիմ Շէվքէթ զրահաւոր քորվէթները և Ռիֆթիյէ թղթատար շոգենաւը ։

Օսմանեան նաւատորմղին միւս մասը կը գտնուի 'ի Սէլանիկ և 'ի Կիրիտ ։

Քանի մը օր ևս 'ի նաւահանգիստ մեր մնալէն ետև, Հօպարթ փաշան' իւր հրամանատարութեան ներքև գտնուած նաւախմբովը, հաւանական է այցելութիւն պիտի ընէ Արշիպեղագոսին բոլոր նաւահանգստաց ։

—Բարձրագոյն Դուռն վստահ լինելով 'ի վերայ հայրենասիրական զգացմանց մահմետական և ոչ մահմետական հպատակաց իւրոց, արժան համարեցաւ' տէրութեան արտաքոյ կարգի այս նեղ ժամանակին մէջ, դրամական կամաւոր նուէր (իյանէի ումումիյէ) խնդրել 'ի նոցանէ ։ Կայսերական կառավարութեան այս որոշումն յանցելում շաբաթու հասնելով առ կուսակալն մեր, նորին վսեմութիւնն 'ի ժողով գումարեց ամեն ազգաց երևելի անձինքը, որոց 'ի հաղորդելն Բարձրագոյն Դրան այս խնդիրը, ամենքն ալ յօժարամիտ սրտով յանձնառու եղեն նպաստամատոյց լինել' ըստ կարի, տէրութեան այժմեան նեղութեանը ։ Ուստի ստորագրութիւն մի բացուելով, նախ և առաջ մեր վսեմ. վալին 20.000 ղուրուշ գրուեցաւ, Շաքիր էֆէնտին 6000, հաճի Ալի աղան' որ հարուստ է, 80.000, Քեամիլ պէյն 2000, Նէշէթ պէյն 1000, քաղաքիս Յունաց մետրապօլիթը 2000, Ճարթըլօղլու էֆ. 1000 եւայլն․ որով միայն քանի մը օրուան մէջ 100.000 ղուրուշէն աւելի հաւաքեցաւ։

—Կը հաւաստեն թէ առաջադրեալ օսմանեան ազգային երեսփոխանական ժողովն հետևեալ կերպիւ պիտի բաղկանայ․ այսինքն իւրաքանչիւր գաւառ չորս երեսփոխան պիտի ընտրէ իբրև ներկայացուցիչք զանազան ազգայնութեանց․ իսկ Կ. Պոլսոյ երեսփոխանաց թիւը յետ այսորիկ պիտի որոշուի ։

Այս ժողովոյն պաշտօնն պիտի լինի 1. Հսկել 'ի վերայ ելևմտից տէրութեան, վիճակաւորութեան ներքև դնել և որոշել զպիւտճէն ։ 2. Ապահովել նախքան զամենայն' ազատութեան բարեկարգ վարչութիւն մի, վերաքննել դրամական օրէնքը և 'ի հարկին նոր օրէնք հրատարակել։ 3. Պաշտպանել և նպաստամատոյց լինել արուեստից, վաճառականութեան և երկրագործութեան։ Նախարարք պատասխանատու պիտի լինին այս ժողովոյն առջև։ Ազգային երեսփոխանական ժողովն' միաբանութեամբ սենատական խորհրդոյն, պիտի կազմէ զօրէնսդիր իշխանութիւնն ։ Արտաքին գործոց տեսչութիւնն' կատարելապէս անկախ պիտի լինի յազգային ժողովոյ և նախարարք ըստ այսմ մասին միայն Սուլթանին առջև պատասխանատու պիտի լինին։

—Ցանցելումն քաղաքիս անգղիացի բնակիչք բարեմաղթական ուղերձ մի մատուցած էին մեր վսեմ. կուսակալին, որ առ. Սուլթան Մուրատ Ե-ին գահակալութեան առթիւ ։ Ցիշեալ ուղերձին նկատմամբ մեր վսեմ. վալին հետևեալ պատասխանը ընկալաւ 'ի բարձրա. Մեծ–Եպարգոսէն։

վսեմափայլ Տէր,

Պատիւ ունեցայ հաղորդել օգոստ. Սուլթանին զհեռագիր ձեր' զմերաբերեալն բարեմաղթական շնորհաւորութեանց, զորս Զմիւռնոյ անգղիացի բնակիչք հաճեցան յայտնելու ձեզ' նորին կայսերական վեհափառութեան գահակալութեան առթիւ․ ուստի կը խնդրեմ ծանուցանել նոցա' թէ իրենց բարեմաղթութիւնքն մեծ հաճութիւն պատճառեցին Սուլթանին ։

—Ամենացաւալի դէպք մի տեղի ունեցաւ երկուշաբթի կէսօրին մօտ, Բունթայի ծովու բաղնիքէն քիչ մը հեռու ։ Իտալական Քունթոյա զրահաւոր նաւուն շոգեշարժ նաւակը' որ Հալքապունարէն կը դառնար, և որոյ մէջ 20ի չափ նաւաստի կը գտնուէր, ահագին հովի մը հարուածէն շրջելով ընկղմեցաւ հանդերձ մէջը գտնուող մարդոց, յորոց 11 հոգին խեղդուեցան։

—Անցեալ շաբաթ երեկոյին' քաղաքիս Նորաշէն բանտին մէջ արգիլեալ 30ի չափ մահմետական չղթայակապ չարագործք' որ և է կերպիւ յաջողեցան իրենց շղթաները կտրելով փախչիլ 'ի բանտէն․ բայց ոստիկանութեան զինուորներն շուտով զհետ նոցա պնդելով' քանի մը հոգին ողջ բռնեցին, 15 հոգի վիրաւորեալ ձեռք ձգեցին և 2 չարագործք սպանուեցան․ իսկ մինչև ցայսօր ձեռք չանցնող փախստականաց թիւը տասնի չափ է ։

—Զորեքշաբթի օրը տեղատարափ անձրև եկաւ հանդերձ որոտմամբք, որ քանի մը ժամ տևեց։ Այս տարի դժբաղդաբար տարաժամ սաստիկ անձրևք շատ եկան և ոչ սակաւ վնաս պատճառեցին երկրագործաց ։

Օդը ծանր և մթնոլորտին մէջ թեթև ամպեր անպակաս են ։ Ջերմաչափն ստուերի ներքև 32 աստիճան կը նշանակէ, սանթիկրատ ։

—Փարիզէն կը ծանուցանեն մեզ թէ վսեմ. Նուպար փաշայի դուստր ազնուափայլ Նայեմի շնորհալից օրիորդին ընդ Գարամանճեան մեծապատիւ Լեոն–պէյին ամուսնութեան խորհրդոյ օրհնութիւնն' այսինքն պսակադրութիւնն' Յունիսի 20ին (Յուլիս 2) կիրակի գիշերն տեղի ունեցեր է յիշեալ մայրաքաղաքին մէջ, ըստ արարողութեանց Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ ։

Այս հարսանեաց գեղեցիկ տօնախմբութիւնն թէև պարզ' այլ արժանավայել փառք հանդիսիւ կատարուեր է ։ Մեր թղթակիցն' անշուշտ մոռացմամբ, ոչ է նշանակեալ մեզ զանուանս պսակադիր քահանայից․ բայց ըստ ամենայն հաւանականութեան, պարտին լինել գերապատիւ տեարք Սարգիս վարդապետ Թէոդորեան և Ղևոնդ վարդապետ Փիրղալէմեան ։ Այս վերջինն' ինչպէս յայտնի է, Մանչէսթէրի Հայոց հոգևոր հովիւն է ։

—Կ. Պոլսէն հասեալ հեռագիր մի կը ծանուցանէ թէ Սերվիոյ սահմանաց երկայնութեամբը շարուած կայսերական բոլոր զօրագնդերն մտեր են յիշեալ իշխանութեան երկիրը և ժամէ 'ի ժամ մեծ ճակատամարտ մի կը սպասուի ։

—Փարիզէն հասեալ ուրիշ հեռագիր մի կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնն արգիլեր է 'ի նպաստ Սերվիոյ զինուորագրութիւնը և դրամական նուիրաց հաւաքումը Գաղղիոյ մէջ ։

—Վիէննայէն ևս կը ծանուցանեն թէ կառավարութիւնն մեծ ջանք կընէ արգիլելու զհաղորդակցութիւնը Սերվիացւոց այն ամեն քաղաքաց հետ, որք'ի սահմանագլուխս կը գտնուին։

—Գերմանական նաւատորմիղը' որ բաղկացեալ է եօթը նաւերէ' յորոց չորսը զրահաւոր, Սէլանիկի նաւահանգիստը կը գտնուի այժմ։

—Ի ժամուս կիմանամք թէ կարգադուրկ Սիմեոնեանց Յակոբն երէկ հասեալ է 'ի քաղաքս, ուր դարձեալ եկեղեցական կերպարանաւ կը պտըտի 'ի դայթակղութիւն ժողովրդեան ։

Հինգշաբթի օրն' որ Ս. Թարգմանչացն մերոց Սահակայ և Մեսրոպայ տօնախմբութիւնն էր, ըստ սովորութեան' գեղեցիկ ու շքեղ հանդէս մի կատարեցաւ քաղաքիս Ս. Մեսրոպեան ազգային վարժարանին պարտիզին մէջ, որ պարագայիս յարմար փառաւորապէս զարդարեալ էր դափնիներով և որուն ճակատը կը տեսնուէին Ս. Մեսրոպայ և Ս. Սահակայ պատկերքն ։

Այս ազգային հանդիսին ոչ սակաւ շուք տուաւ արժ. Մուրատեան Մելքիսեդեկ վարդապետին 'ի քաղաքս գտնուիլը, որ' ըստ հրաւիրանաց արժ. տէր Գէորգ աւագ քահանային, հանդիսաւոր Ս. պատարագ մատոյց 'ի Ս. Ստեփաննոս եկեղեցին, և զկնի աւարտման ժամերգութեան, զգեստաւորեալ և ընկերութեամբ քահանայից դասուն, երգեցիկ մանկանց և բազմաթիւ ազգայնոց 'ի յիշեալ վարժարանն գնաց․ ուր յառաջադէմ աշակերտք ոմանք հայերէն, թուրքերէն և գաղղիարէն ճառեր կարդացին, և երգեցիկ մանկունք սրտաշարժ ազգային երգեր երգեցին 'ի մեծ ուրախութիւն հանդիսականաց։ Յետ այնորիկ արժ. Մելքիսեդեկ վարդապետն համառօտ' բայց իմաստալից ատենախօսութիւն մի բրաւ, ցոյց տալով այսպիսի ազգային հանդիսից օգտակարութիւնն և խրախուսելով զժողովուրդն 'ի շարունակութիւն ։ Միանգամայն գովեց քաղաքիս ուսումնասիրական և ազգասիրական ընկերութիւնքն' այսինքն Աղքատասիրաց, Ընթերցասիրաց, Վահանեան և Անձնուէր ընկերութիւնքն, որք անշուշտ պատիւ կընեն Զմիւռնիոյ Հայոց, մանաւանդ թէ եղբայրսիրական ոգին իրենց առաջնորդ ունենան ընդ միջա ։ Ցիշեալ արժանապատիւ վարդապետն' 'ի վախճան իւր ատենախօսութեանը, զայս փրկաւէտ ոգին, զսէր և զմիաբանութիւն բարեմաղթելով Զմիւռնացի ազգայնոցս, օրհնեց զամենեսեան Տէրամբ ։ Հուսկ յետոյ հանդէսը վերջացաւ մի քանի ֆիզիքական փորձերով, որք 'ի տես ժողովրդեան կատարեցան ։

—Հարկ կը համարիմք ծանուցանել հասարակութեան թէ քաղաքիս երկուց սեռից ազգային վարժարանաց հարցաքննութիւնքն պիտի շարունակուին մինչև 'ի կէս առաջիկայ Յուլիս ամսոյ, և յետ այնորիկ աշակերտք ոմանք մի քանի թատերական խաղեր պիտի ներկայացընեն․ զորս 'ի ժամանակին յատուկ ծանուցագրով ազդարարութիւն պիտի լինի ազգայնոց։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Ռամպալէն դրեթէ 500 հակ վաճառեցաւ 320 ղուրուշի կնդինարն' մեքենայով մաքրուածը, և 280ի Ատանայինը ։

Աֆիոնին գինը երթալով կը հաստատուի 'ի պատճառս նուազութեան նոր հնձոյս ։ Այս շաբթու 80 կողովի չափ նոր և հին աֆիոն վաճառեցաւ վասն Ամերիկայի' 160 ղուրուշի չէքին ։

Փալամուտէն 20.000 կնդինարի չափ վաճառեցաւ 80էն մինչև 110 ղուրուշի կնդինարն' ըստ տեսակին ։

Ոչխարի բուրդը դիւրավաճառ է և 700 կնդինար ծախուեցաւ 280ի կնդինարն ։

ԾԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Այս լրագիրը երկու շաբաթը անգամ մի' շաբաթ օրը կը հրատարակուի ։ Տարեկան գինը 120 ղուրուշ է ողջ դրամով, կանխիկ վճարելի ։ Դուրս երթալու լրագրոյ ճանապարհի ծախքը' առնողին վերայ է ։ Ով որ կուզէ, կրնայ բաժանորդ գրուիլ Զմիւռնիա' Արշալուսոյ գրատունը․ իսկ ուրիշ քաղաքաց համար, ահա կը նշանակեմք լրագրոյս մեծարգոյ գործակալաց անուանքը, որք են.

Կոստանդնուպոլիս' Հ. Ս. Ալաճաճեան էֆէնտի, Տնօրէն և Տէր Փունջ լրագրոյն ։

Աղեքսանդրիա' աղա Մկրտիչ Հովսէփեան ։

Գահիրէ' Խաչենական աղա Մելիքեան ։

Յաֆա' աղա Սիմոն Ս. Մուրատեան, փոխ–հիւպատոս Գերմանիոյ ։

Բէյրութ' Խաչատուր սարկաւագ Խանթարճեան

Մօսուլ' պարոն Զարմայր Մսերեանց ։

Հալէպ' Տ. Խաչիկ քահանայ Շահվէրդեան ։

Պաղտատ' Անգղիոյ հիւպատոսի փոխանորդ, աղա Միքայել մահտեսի Մինասեան ։

Կալկաթա' պարոն Մ. Խ. Յովակիմեան ։

Մադրաս' պարոն Անդրէաս Սամ ։

Բատաւիա' պարոն Մանուկ Որդանանեան ։

Խմբագիր—տէր լրագրոյս,
Գ[illegible] Գ. Պ[illegible] ։

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱԼՈՅՍՈՅ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ